

näkökulmia yhden elämän lopusta

Jani Sipari

LL, erikoistuva lääkäri
Hyks, ATeK

Tässä sitä taas ollaan

Tässä sitä taas ollaan. Täytyy näyttää vakavalta mutta rauhalliselta. Nyt joku naseva kommentti rentouttaisi tilannetta ja minua, mutta en ole koskaan ollut hyvä suustani. Mietin liian kauan, mitä sanoisin ja tilanne ehtii mennä ohi. Ihailen toisen erikoissalan kollegaa, joka posket punaisina pumppaa rintakehää. Hetkeksi sama into tarttuu minuun, olen jo aikeissa kääriä hihat, kun huomaan harmaat hiuksenne ja elottomat kasvonne. Ajattelen haurasta häkkiänne, jonka sisällä sydän on lakanut lyömästä. Tiedättekös, Karl Ove aloitti sillä mämmittimäisen romaanisarjansa tähän tapaan: ”SYDÄMELLE ELÄMÄ ON YKSINKERTAISTA: sydän lyö niin kauan kuin voi. Sitten se pysähtyy. Ennemmin tai myöhemmin, jonakin päivänä, tämä sykkivä liike lakkaa itsestään.” Ei, älkää käsittäkö väärin. Kyllä minä yritän, mutta haluttomasti. Ajatus, voi sydän, kunpa et käynnistyisi, jäytää takaraivossa. Siitä tulee syyllinen olo. Katsokaas, kun näyttää siltä, että kaikki muut haluavat saavuttaa pulsoivan rytmin. Mutta mitä sen jälkeen? Menisitte ehkä teholle. Hiipuisitte pois hitaasti. Omaiset kävisivät. Ei kontaktia. Sitten pään kuvantamista, se on raskas reissu kaikella sillä monitoroinnilla ja ruiskupumppujen armeijalla.

Ei helvetti, ei tästä hyvä tule kuitenkaan! Anteeksi, sanoinko helvetti. Ei, olette selkeästi hyvä ihminen, te pääsette taivaaseen, kauanko siihen on vielä aikaa? Helvetti, vielä 20 minuuttia! Anteeksi, sanoinko sen taas! Vasta kymmenen minuuttia ryskytetty, tämä on se helvetti, teho olisi se helvetti, tai ainakin kiirastuli, jossa venailaan ja venailaan. Näetteköhän te jo valoa?

Millaistakohan elämää te olette elänyt viime kuukaudet? Onkohan teillä lapsia, onko lastenlapsia? Minkä alan ihmisiä olitte työelämässä? Sitä muuten me suomalaiset kysymme usein heti kärkeen. Missäköhän te olitte talvisodan aikaan? Mitäköhän te mahdatte ajatella kuolemasta? Ei, kukaan meistä ei tiedä, mitä haluaisitte meidän tässä tilanteessa tekevän. Kaikkein vähiten minä! Tupsahdin tänne sattuman oikusta, koska oli minun vuoroni kantaa elvytyspuhelinta. Ja nyt meidän tiemme kohtaavat, silloin kun teidän sydämenne ei enää lyö. On liian myöhäistä kysyä, kuinka haluatte itseänne hoidettavan, jos sydän lakkaa lyömästä. Ehkäpä te olette joskus sanonut: Voi kun pääsisi jo pois. Mutta kukaan ei rekisteröinyt sitä. Tai diagnosoisi masennuksen ja aloitti teille sitalopraamin. Voi, te olette olleet meille täällä sairaalassa vain diagnoosi ja toimenpidekoodi,

ihmisyys teissä arvoitus, johon kenelläkään ei ollut aikaa.

Voi!, kunpa minulla olisi kanttia ja kokemusta ja näkemystä lausua jotenkin vapauttavasti puolustuksen puheenvuoro sen jälkeen, kun olisin kerännyt teistä kattavan todistusaineiston sanojeni taakse: ”Hyvät ihmiset, meillä on tässä 90-vuotias vanhus, joka ei ole viimeiseen vuoteen selvinnyt itsenäisesti päivittäisistä askareistaan. Vaikka me kaikki teemme hienoa työtä, emme saa hänestä enää soivaa peliä.” Anteeksi tuo loppukaneetti, mutta se keventäisi kivasti ilmapiiriä ja tekisi teidän kuolemastanne, jota me kaikki pelkäämme, pikkaisen helpomman hyväksyä. Toivon, että ymmärrätte.

Mutta ei, ei minusta ole siihen. Viimeiset rohkeuden hituset haihtuvat savuna ilmaan, kun katson kokoneemman kollegan vakavia kasvoja. Te olette hänen potilaansa ja hän ei ole valmis luovuttamaan. Hänellä on enemmän natsoja kuin minulla, hän on käynyt uuvuttavaa asemasotaa paljon minua kauemmin, välillä voittanut taistelun, välillä hävinnyt, mutta milloinkaan hän ei ole luovuttanut. Viimeiseen mieheen! Hän on selkeästi kaveri, joka johtaa edestä käsin, ratsastaa miekka kohotettuna taisteluun. Muuten, sellaisia johtajia minä arvostan! Sellaisia, jotka pistävät itsensä likoon.

Minä sen sijaan olen pullamössösukupolvea. Sellaista itseensä käpertyvää, synkän sielunsa syvyiksiin käärmeen lailla kääntyvää. Sitä sukupolvea, jonka sankarit eivät arvostaneet elämää, vaan tunkivat pyssynpiipun suuhunsa ja vetivät liipaisimesta. Sitä sukupolvea, jolle TV on tarjoillut uutiskuvia aavikon keskellä hiljaa kuolevista pömppövatsaisista lapsista, jotka eivät jaksa enää hätistellä kärpäsiä kuivuneista silmistään. Anteeksi, että nyt tällaisia rupean vatvomaan teidän kanssanne. Mutta kun tämä meidän maailmamme on vaan niin kummallinen, kun kukaan ei saa kuolla. Millainen kohan teidän maailmanne on ollut? Toivon, että tolkun ja lohdun ja rauhan. Mutta piru mikä syyllisyys tästä kaikesta seuraa! Ymmärrättekö? Pitäisi elvyttää teitä, kun kaikki muut ovat sitä mieltä. Mutta en voi olla ajattelematta, että olisitte kohan kuitenkin mieluummin ottaneet kynttilän tuohon pöydälle sängyn viereen, sukulaisia ympärille. Joku tarttuisi kylmään käteenne, kun papin syvä baritoni saattaa ilmoille virren. ■

Kiitos Karl Ove Knausgårdille romaanisarjasta Taisteluni.